

valami megfoghatatlan légkörben keresi az elvesztett, vagy a még nem lelt énjét, hanem azt mondja el, amit a tiszaparti parasztok nehézkes levegőjű környezetében sóvárogva ébren álmodott.

Témái már ezért is forradalmiak.

Nem hivalkodva beszél arról, hogy a parasztok közül jött s nem csattogtatja a gatyások fölött karikásosorát, hanem minden kertelés nélkül őszintén szól:

Neked mondom népem a dalom,
a föld, műhely küldte költőknek
helyét; fegyverüket önképzés
kínja csiszolja, míg örködnek
tudatos értelemmel és merész
hittel tiszta ércén időnknek.

Igen, a költő érezte az önképzés ezer kínját, mert ha szétnézünk berkeinkben, ő szerénységében majd mindig magára maradt. Másoknak segítettek tanárok, írók, művészek, amikor munkájukat faragták, — de hosszú ideig ögyedül bibelődött verseivel, mint aki rászánja magát, rászánja életét, hogy mindazt, amit látott és érzett, szavakba önti s elmondja nekünk.

Ebben látom Urbán költészetének legfőbb értékét, mert amit mond, az nem képmutatás és nem hangulatkép, nem bravúr s nem szóvirágok hangzatos játéka csupán, hanem mélyen emberi élet. Urbánnak az áll a kezére, amire más költőnek nagy kinnal törekednie kell, hogy a valósághoz híven őszinte maradjon és őszintén szóljon, amikor szól. Ne emelje nimbuszát a Himalája fölé, ne kóvályogjon örökké a Parnasz szuson, hanem maradjon itt a földön, a parasztok, munkások, emberek között.

Amikor mindezt mélyen átérzi, mintha éppen hozzánk szólna:

S a hűvös szavak szilárd acélján
világot mérni csak annak lehet,
kinek küldetesként adatott
a föld, műhely, titkos üzenet,
hogy ezer arcával köznapiod
dobolja szívünkben az ütemet

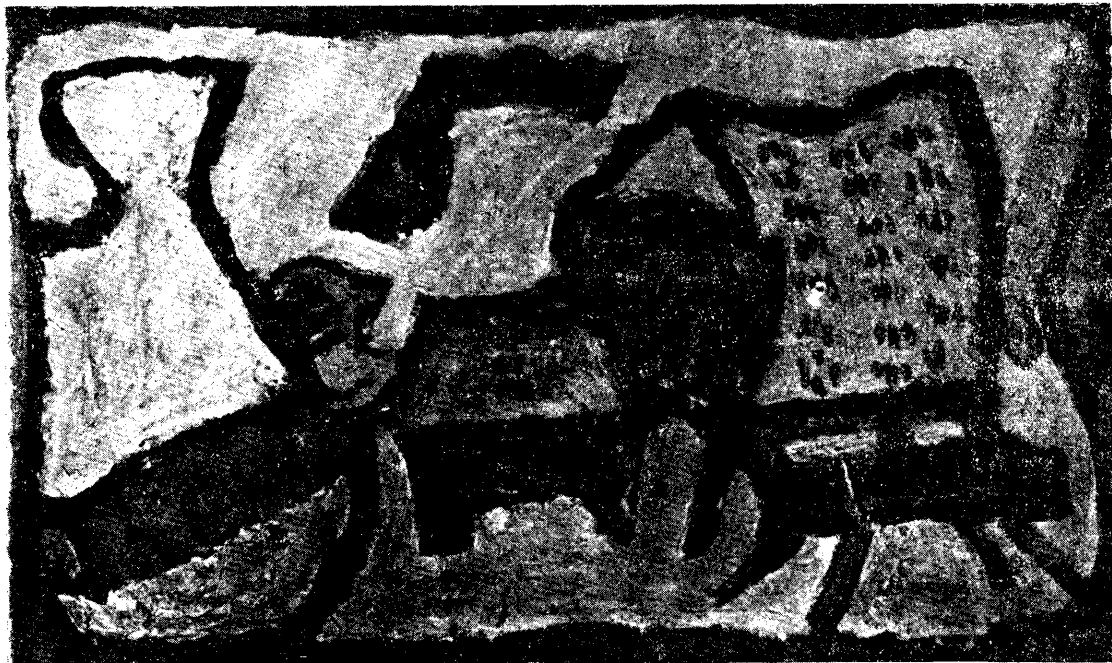
Sokan azt vetik a szemére, hogy „középszer”, vagy hogy „egyhelyben topog” s hangjával nem tud az átlagköltészeten fölülelmedni, hogy zengjen vagy muzsikáljon versében az igazi poéta hangja.

Egyszer egy parasztró az írta, hogy a „paraszti tehetség nem fátyla, hanem tőzegtűz, amely lassan ég, de mindig és sokáig ég”. Azokból a mélységekből, ahonnan ők jönnek, a legendákon és az anekdotákon túl ezer és ezer ismeretlen szépséget és emberi értéket lehet fölhozni, de csak úgy s akkor, ha a költő e mélységek legmélyére lát és ha küldetése van, tud is e küldetésnek megfelelő nyelven beszélni.

Almairól beszél, de hogy a romantika minden kételyét eloszlassa, kertelés nélkül kimondja: „Éreztek: nem a bánatos álmok csendes ideje van, az élet izzik nagy vággyal”... — s ő maga is erről énekelt nekünk.

Ezért — de nem csupán csak ezért — Urbánnak ez a könyve formában is, tartalomban is emelkedést mutat. És biztató, hogy a fejlődő forma (ami annyi sok költőnél elkanyarodást jelent) nála nem csökkentette az életes tartalom változatait. Erről beszél az „Arcot örökítő békesség” címet viselő versciklusa, ahol költészetének új hangját legszebben szólaltatta meg.

Lévay Endre

Paraszt szoba